

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Motivace k učitelské profesi

Vypracovala: Ing. arch. Táňa Pospíšilová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miluše Vítečková, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 9. července 2020

Ing. arch. Táňa Pospíšilová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí práce doc. PhDr. Miluši Vítečkové, Ph.D. za ochotu a odborné rady k vypracování mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a umožnila mi tuto práci napsat.

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá motivací k učitelské profesi. V teoretické části jsou popsány základní pojmy, které se pojí s učitelskou profesí. Dále je zde vysvětleno, co je motivace a jaké jsou druhy motivace. Závěr teoretické části je věnován tématu motivace k učitelství. V praktické části jsou uvedeny výsledky dotazníkového šetření a zároveň je zde zhodnoceno, jaká je motivace k volbě pedagogické profese u dotazovaných respondentů. Významným zjištěním bylo, že narůstající agresivita žáků má velký negativní vliv na volbu učitelské profese.

Klíčová slova:

motivace; učitelství; profese

Abstract

The bachelor thesis deals with the motivation for the pedagogical profession. The theoretical part describes the basic concepts associated with the pedagogical profession. It also explains the meaning and the significances of motivation and also what types of motivation exist. The conclusion of the theoretical part is devoted to the topic of motivation for being a teacher. The practical part presents the results of the questionnaire survey and also evaluates the motivation of the respondents for choosing the pedagogical profession. An important finding is that the choice of the pedagogical profession is negatively affected by the growing aggression of students.

Keywords:

motivation; teaching; profession

OBSAH

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 MOTIVACE K UČITELSKÉ PROFESI	8
1.1 Definice pojmu učitel.....	8
1.1.1 Typologie učitelů	9
1.2 Role učitele	10
1.3 Fáze učitelské profese	11
1.3.1 Začínající učitel	12
1.3.2 Učitel expert.....	14
1.3.3 Vyhasínající učitel.....	15
1.4 Volba pedagogické profese	16
1.5 Motivace	17
1.6 Druhy motivů	18
1.7 Motivace k učitelství.....	20
1.7.1 Vnitřní motivace	21
1.7.2 Vnější motivace	23
PRAKTICKÁ ČÁST	25
2 CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	25
Cíl práce	25
Výzkumný problém	25
Výzkumné otázky	25
3 METODIKA PRÁCE	26
4 VÝSLEDKY	27
5 DISKUZE A ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ.....	44
ZÁVĚR.....	47
POUŽITÉ ZDROJE	49
SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ.....	52
SEZNAM PŘÍLOH	54

ÚVOD

Školský sektor je oblast, která je veřejně často diskutována a hodnocena jak odbornou, tak laickou veřejností. Mezi nejčastější témata patří financování pedagogických pracovníků a obecně celého školství, jeho úroveň a směřování, nedostatek pedagogických pracovníků, práva rodičů, dětí a učitelů, motivace k učitelství a řada dalších témat. V bakalářské práci není prostor se věnovat všem výše uvedeným aktuálním tématům, vybrala jsem si tedy téma, které v sobě určitým způsobem všechny propojuje. Práce se zabývá tématem motivace k učitelské profesi.

Cílem bakalářské práce je snaha o nalezení odpovědi, co motivuje studenty kombinované formy oboru Učitelství odborných předmětů ke studiu tohoto oboru a následně k volbě učitelské profese.

Teoretická východiska jsou rozdělena na sedm podkapitol, které shrnují odborné informace a tvoří podklad pro praktickou část. První podkapitola definuje pojem učitel. Druhá a třetí podkapitola popisuje role učitele a fáze učitelské profese. Na ně navazuje čtvrtá podkapitola, která mapuje problematiku volby pedagogické profese. Zbývající část teoretické části se věnuje tématu motivace, seznamuje s druhy motivů a shrnuje nejčastější motivy k volbě učitelského povolání.

Praktická část interpretuje získané výsledky a hledá odpovědi na výzkumné otázky. Cílem výzkumného šetření je identifikovat a popsat motivaci studentů k volbě pedagogické profese. Pro sběr dat je použito dotazníkové šetření.

TEORETICKÁ ČÁST

1 MOTIVACE K UČITELSKÉ PROFESI

V následující části bakalářské práce budou vymezeny obecné charakteristiky pojmů, které se pojí s problematikou učitelské profese a tématem motivace k učitelské praxi.

1.1 Definice pojmu učitel

Osoba učitele je základním prvkem výchovně-vzdělávacího procesu. Jedná se o kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který je přímo odpovědný za přípravu, vedení a výstupy tohoto procesu. Úlohou učitele je podílet se na vytváření vzdělávacího prostředí, řídit a usměrňovat činnost žáků, kontrolovat a hodnotit proces učení (Průcha, Walterová a Mareš, 1995).

Podle Kárníkové (1969) by se učitel neměl uchýlovat k pouhému reprodukování svých znalostí, ale měl by si zachovat svojí osobnost, za pomoci hledání nových možností, samostatného tvoření a myšlení předávat své znalosti žákům. Při výkonu učitelské praxe je velmi důležité věnovat pozornost zejména interakci se žákem.

Zákonná definice pojmu učitel je uvedena v zákonu č. 563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících. Učitel je zde dle §2 zařazen do skupiny pedagogických pracovníků: *Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu (dále jen "přímá pedagogická činnost"); je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.*

1.1.1 Typologie učitelů

Početná skupina učitelů je vnitřně velmi pestrá. Na základě této diferenciací vznikla řada typologií, které rozdělují učitele podle různých kritérií.

Dělení učitelů do kategorií podle druhu a stupně zařízení, kde pracují, je definováno v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících:

- učitel mateřské školy,
- učitel prvního stupně základní školy,
- učitel druhého stupně základní školy,
- učitel přípravného stupně základní školy speciální,
- učitel střední školy,
- učitel uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední odborné škole,
- učitel na konzervatoři,
- učitel vyšší odborné školy,
- učitel jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky,
- učitel v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- učitel náboženství,
- učitel odborného výcviku v zařízení sociální péče,
- vychovatel,
- pedagog volného času,
- speciální pedagog,
- psycholog,
- metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně,
- trenér.

Dále se v literatuře setkáváme s typologií učitelů dle jejich osobnosti. Tyto typologie se pokouší definovat dominantní znaky učitele, jež mohou spadat do několika oblastí, např. vztah mezi učitelem a žákem, styl vyučování, postoje učitele apod. Z řady popsaných typologií budou v práci dále uvedeny dvě typologie, podle Ch. Caselmanna a podle W. O. Döringa.

Typologie podle Ch. Caselmanna rozlišuje dva hlavní typy učitele podle toho, zda se při výuce orientují na učební předmět, nebo na žákovu osobnost:

- Logotrop – zaměřuje se na předmět, který vyučuje.
- Paidotrop – zaměřuje svou pozornost především na žáka a jeho psychický vývoj, buduje vztah mezi žákem a učitelem (Kantorová a Grecmanová, 2008).

Typologie podle W. O. Döringa popisuje šest typů učitelů na základě hodnot, které upřednostňují v životě:

- Náboženský – jedná se o učitele s pevným charakterem, který má u žáků úctu, ale chybí mu smysl pro humor a je vážný, proto není příliš oblíbený.
- Estetický – empatický učitel s velkou fantazií, který usiluje o vzdělávání svých žáků především z důvodu silné potřeby je správně formovat.
- Sociální – trpělivý, empatický a mezi žáky oblíbený typ učitele, který svou pozornost zaměřuje na všechny žáky, nikoliv na jednotlivce. Nebývá příliš respektován.
- Teoretický – učitel, který má větší zájem o vlastní vyučovací předmět, než o žáka.
- Ekonomický – učitel, jehož hlavním cílem je praktická příprava žáka na život. Učí žáky samostatnosti.
- Politický – učitel mocenského typu, který spíše prosazuje vlastní osobnost, než aby projevoval zájem o žáky. Bývá často nespravedlivý a žáky hodnotí příliš přísně (Kohout, 2002).

1.2 Role učitele

Společnost klade na učitele velké požadavky. Očekává se, že učitel bude mít řadu typických vlastností spojených s jeho oborem (vysoká znalost oboru, zájem o obor, širší rozhled, zájem o práci učitele). Dále se předpokládá, že učitel bude mít určité osobnostní charakteristiky jako je trpělivost, zájem o žáka, důslednost, spravedlnost a objektivnost. Učitel musí mít i určité sociální citění, měl by být schopen empatického a

tolerantního chování. V neposlední řadě jsou na učitele vznášeny i nároky, které nejsou přímo spojené s pedagogikou, jako je požadavek na jeho vnější vzhled, veřejnou a mimoškolní aktivitu. Všechna tato společenská očekávání přispívají k náročnosti učitelské profese.

S povoláním učitele se pojí také požadavek na plnění sociální role, která bývá poměrně náročná. Sociální role je definována jako souhrn očekávání na chování a prožívání daného jedince ze strany skupiny, které je spojeno s jeho stávající pozicí ve skupině. Sociální role jsou v podstatě vyzkoušené fungující vzorce chování v dané pozici nebo situaci (Buriánek, 2008).

Jelikož se učitel při výkonu svého povolání setkává s řadou odlišných sociálních skupin (žáci, rodiče, kolegové, ředitel, inspektoři), jsou na něj také kladeny odlišné požadavky na očekávané chování. Proto se učitelé často dostávají do konfliktu rolí. Mezi nejčastější konflikty rolí, se kterými se učitelé potýkají, patří:

- Konflikt mezi rolemi – očekávané požadavky spojené s jednou rolí jsou v rozporu s očekáváním, které se pojí k jiné roli.
- Já-role konflikt – druzí lidé očekávají od nositele role jisté chování, toto očekávání je však v rozporu s potřebami nebo schopnostmi nositele role.
- Intra-sdělovací konflikt – nositel rolí je nucen naplňovat najednou vzájemně neslučitelné role, které zastává.

1.3 Fáze učitelské profese

Výkon učitelské profese lze rozdělit do tří charakteristických fází podle délky trvání učitelské praxe. V průběhu vývoje profesní dráhy učitele se objevují typické pozitivní i negativní rysy. Jednotlivé fáze se nazývají „začínající učitel“, „učitel expert“ a „vyhasínající učitel“.

1.3.1 Začínající učitel

Příprava na výkon jakéhokoliv povolání a jeho skutečná praxe je vždy více či méně rozdílná, nejen v případě učitelství. Absolventi pedagogických vysokých škol jsou připravováni na vstup do učitelské profese, po skutečném zahájení pedagogické praxe se však často setkávají s překážkami subjektivního i objektivního charakteru. Tyto překážky poté špatně vyhodnocují a vzniklé situace řeší chybně a nevhodně (Šimoník, 1994).

Na rozdíl od jiných povolání je vstup do učitelské praxe odlišný. Absolventi nejsou postupně zaučováni do nové pracovní pozice, jako je tomu v případě jiných profesí, ale očekává se od nich, že budou plnit stejné povinnosti a mít stejnou zodpovědnost, jako ostatní zkušení učitelé. Začínající učitelé proto často prožívají při nástupu do profese tzv. šok z reality, kdy mladí pedagogové zjišťují, že nejsou dostatečně připraveni na plnění všech povinností, které po nich zaměstnavatel požaduje (Průcha, 2002). Obzvláště náročný bývá první rok v zaměstnání, kdy se učitel dostává do střetu svých představ a ideálů s tvrdou realitou a zjišťuje rozdíly mezi naučenou teorií a praxí ve skutečné škole.

Průcha (2002) uvádí, že v případě začínajících učitelů v České republice byly zjištěny zejména tyto skutečnosti:

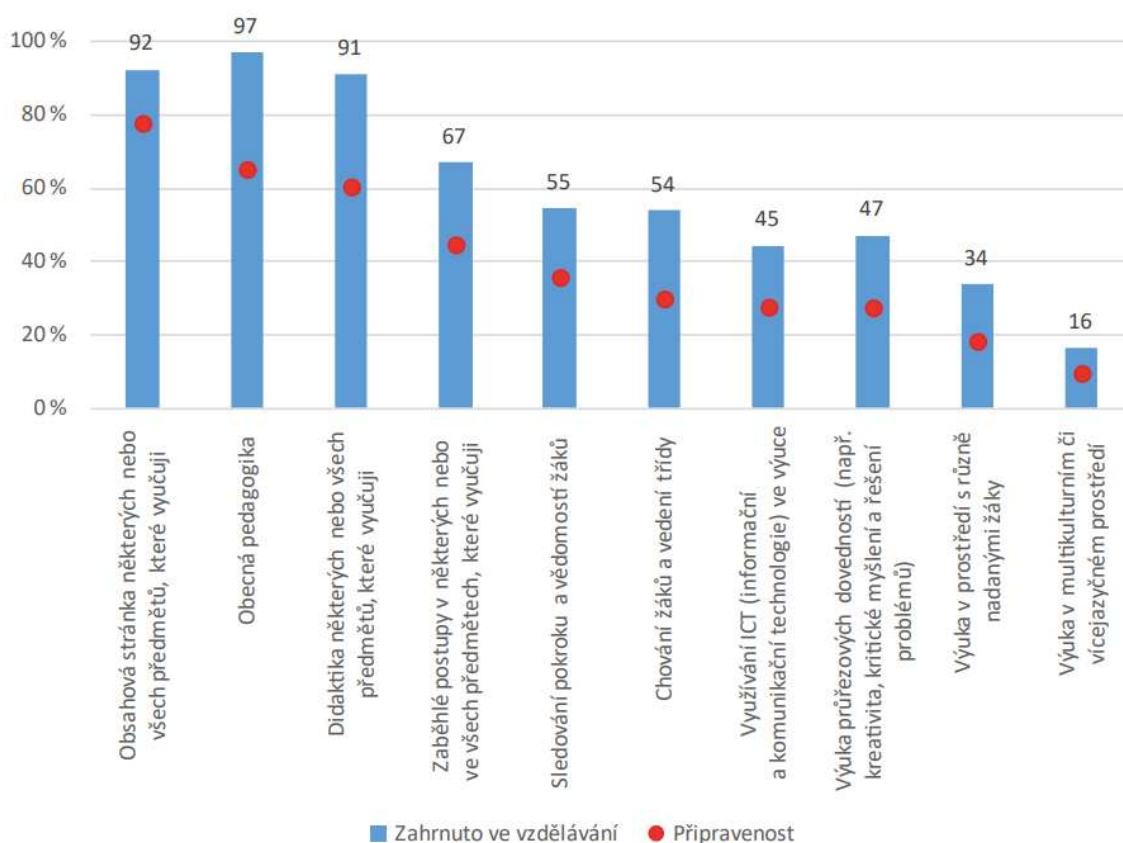
- Učitelé se setkávají s nepříznivými nástupními podmínkami, zejména jsou zklamaní z nedostatečného materiálního vybavení, vysokých úvazků, nesystematické pomoci od vedení školy aj.
- Sociální klima ve škole hraje zásadní roli pro adaptaci začínajících pedagogů, jedná se o vztahy v učitelském sboru, postoj a názory vedení školy aj.
- Za nejvíce problematickou považují začínající učitelé práci s neprospívajícími žáky, dále mají problémy s udržením kázně při vyučování a s udržením pozornosti žáků. Tyto problémy však často uvádí i zkušení učitelé.

Fáze zahájení profesní kariéry často poznamenávají konflikty na pracovišti – s kolegy, nadřízenými nebo rodiči. Rovněž vznikají konflikty mezi pedagogickými fakultami a začínajícími učiteli, kteří pociťují, že je studium nedostatečně připravilo na vstup do

profesního života. Uvedené problémy zapříčiňují vznik stresových situací, které brání bezproblémovému vstupu do pracovního procesu a často bývají také důvodem k opuštění učitelské profese.

Formální vzdělávání budoucích učitelů je zaměřeno zejména na obsahovou stránku předmětů, obecnou pedagogiku a didaktiku. Méně prostoru je věnováno ostatním oblastem pedagogiky. V důsledku toho se učitelé cítí nedostatečně připraveni na výuku v těchto oblastech. V rámci učitelského dotazníku TALIS 2018 pedagogové odpovídali, do jaké míry jsou formálně vzdělaní v jednotlivých oblastech a jak se cítí být připraveni na výuku v těchto oblastech.

Graf 1: Podíl českých učitelů, kteří měli v rámci svého formálního vzdělávání zahrnuté následující oblasti a kteří se cítili dobře či velmi dobře připraveni na výuku v těchto oblastech

Zdroj: Mezinárodní šetření TALIS 2018

Řadu výše uvedených nedostatků ve vzdělání a připravenosti může vyřešit instituce tzv. uvádějícího učitele. Pozici uvádějícího učitele by měl zastávat zkušený učitel, který se

ve škole stará o nové kolegy, zejména po metodické stránce. V mnohých případech je tato pozice vykonávána jen formálně, nicméně při jejím řádném výkonu má své opodstatnění (Bajtoš a Honzíková, 2007).

Problémy začínajících učitelů jsou různé, mohou být zapříčiněny nedostatky učitelského studia, požadavky nástupních škol, nebo špatnou volbou životní profese. Začínající pedagogové by měli hledat chyby také sami v sobě. Pro některé může být učitelské profese příliš náročná. S problémy na začátku učitelské kariéry se však nesetkávají všichni učitelé, někteří studenti zahájí svou pedagogickou praxi bez problémů a od počátku dosahují velmi dobré úrovně. Jedná se o ty studenty, kteří mají velký cit a smysl pro učitelství (Šimoník, 1994).

1.3.2 Učitel expert

Tato profesní etapa je nejdelší, je to období stabilizace nebo také profesního vzestupu. Učitelé v této fázi nejvýznamněji ovlivňují charakter vzdělávacích procesů ve školách, protože působí na žáky a zároveň také na začínající učitele.

Není přesně definováno, za jak dlouhou dobu se stane ze začínajícího učitele učitel expert, ani není prokázáno, zda ženy nebo muži dosahují této fáze dříve než druhé pohlaví. Nicméně období stabilizace bývá většinou kladeno do doby pěti let po zahájení učitelské praxe.

O učitelích ve fázi „učitel expert“ v České republice byly zjištěny tyto poznatky:

- Pracovní zátěž je srovnatelná s ostatními zeměmi v Evropě.
- Didaktické metody a postupy jsou na srovnatelné úrovni s ostatními evropskými zeměmi, v některých oblastech dosahují vyšší úrovně než v jiných státech.
- Ve školství je neúměrně vysoký podíl žen – tzv. feminizace školství. Počet žen/učitelek je významně vyšší než počet mužů/učitelů, jedná se o dlouhodobý trend. Feminizace českého školství je považována za negativní rys školského systému. Je důležité si uvědomit, že feminizace ve školství je jedním ze vstupních determinantů, které ovlivňují edukační procesy ve školním prostředí (Průcha, 2002).

1.3.3 Vyhasínající učitel

Poslední fáze profesní dráhy pedagogů bývá často spojována s termínem „syndrom vyhoření“. Syndrom vyhoření je popisován jako duševní stav, který se vyskytuje u lidí, jejichž povolání je závislé na mezilidské komunikaci. Jedná se o stav, kdy osoby ztrácejí zájem o svou profesi, činnosti s ní spojené provádí jen rutinně a bez nadšení, výkon jejich zaměstnání je velmi vyčerpávající a zažívají úzkostlivé stavy (Průcha, 2002).

U pedagogů bývá syndrom vyhoření spojován se stresovými faktory, které na ně působí během výkonu profese, ale také v osobním životě. Tzv. vyhoření je pozvolný dlouhodobý proces, který můžeme podle Edelwiche a Brodskyho (Maroon, 1980) rozčlenit do několika fází.

- **1. fáze: nadšení** – jedinec vykonává svou profesi s velkým zájmem a snahou, má velká a často nereálná očekávání. Jeho profese ho naplňuje, a tak se nebrání omezování svých volnočasových aktivit.
- **2. fáze: stagnace** – jedinec se začíná orientovat ve své profesi a jeho počáteční nadšení klesá. Dotyčný zjišťuje, že má své limity a nedokáže naplnit všechny své ideály. Začíná se věnovat i osobním zájmům a koníčkům, nevěnuje veškerou svojí pozornost pouze práci.
- **3. fáze: frustrace** – jedinec se opakovaně setkává s překážkami technického nebo byrokratického charakteru, s nespolupracujícím okolím. Začíná ho zajímat efektivita a smysl vlastní práce.
- **4. fáze: apatie** – po dlouhodobě přetrvávajícím období frustrace nastává stadium apatie. Jedinci se potýkají s bezmocností a beznadějí, své povolání vnímají pouze jako zdroj financí. V zaměstnání vykonávají pouze nejnnutnější práce, odmítají další vzdělávání, přesčasy, apod. Snaží se minimalizovat styky s okolím.
- **5. fáze: vyhoření** – jedná se o období emocionální vyčerpání, jedinec nevidí smysl v dalším výkonu svého povolání. U dotyčných převládá únava, zklamání, ztráta nadšení pro práci, ale také fyzické vyčerpání (Stock, 2010).

Mezi nejčastější příznaky syndromu vyhoření patří únava a pokles výkonu, deprese, úzkostné stavy, poruchy spánku, paměti, tělesné potíže (trávicí soustava, dýchací

soustava, kardiovaskulární systém, sexualita, atd.), ztráta sebedůvěry, sklony k užívání návykových látek, nespokojenost sama se sebou. Tyto symptomy se vyskytují zejména v poslední fázi vyhoření.

Prevence syndromu vyhoření je zaujmout racionální vlastní postoj ke své profesi, jedinec má ve svém zaměstnání pociťovat smysl, ale zároveň by pro něj měly být důležité i další aspekty života, jako je jeho rodina, přátelé, kolegové, vlastní zájmy a volný čas (Průcha, 2002).

1.4 Volba pedagogické profese

Pedagogická profese s sebou nese jistá specifika, nejedná se o běžné povolání. Důvodů ke studiu pedagogiky je několik, nejčastěji jsou studenti motivováni možnostmi prací s dětmi a mládeží, kdy mohou působit na mladou generaci. Učitelství není rutinní práce, pedagogové musí neustále reagovat na studenty a nové situace. Častým motivem je také pracovní doba a prázdniny. Bohužel někteří studenti považují přihlášku na pedagogickou školu za pojistku, kdyby jim nevyšlo přijetí na jiné obory. Pokud však tito jedinci pedagogickou školu opravdu vystudují, málokdy nastoupí do praxe, protože o daný obor nemají opravdový zájem.

Kromě pozitivní motivace ke studiu pedagogiky existuje i negativní motivace, která naopak od této profese odrazuje. Nejčastěji je kritizováno nedostatečné finanční ohodnocení učitelů. Dalším odrazujícím důvodem je velká psychická zátěž na pedagogy při výkonu jejich povolání. Bajtoš a Honzíková (2007) uvádí jako další odrazující faktory nedostatečné společenské ocenění učitelů a neadekvátní podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Podle statistických údajů z roku 2017 absolvovalo v oboru pedagogika 8 460 studentů, což tvoří 11,7 % všech absolventů vysokých škol. Absolventi pedagogických oborů jsou dle této statistiky čtvrtou nejpočetnější skupinou vysokoškoláků v České republice. Podle statistik Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z let 2011 – 2017 zájem o studium pedagogických oborů mírně klesá (<https://dsia.msmt.cz/>).

Tabulka 1: Podíl absolventů pedagogických oborů

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
14,3 %	13,8 %	13,8 %	13,1 %	12,3 %	11,7 %	11,7 %

Zdroj: VŠ – absolventi podle formy studia a typu studijního programu – podle zřizovatele a skupiny studijních programů, dostupné z https://dsia.msmt.cz//vystupy/vu_vs_f4.html

1.5 Motivace

Motivace se projevuje jako stav, kdy jedinec cítí potřebu naplnit určité cíle. Jeden z významů pojmu potřeba je označení vnitřního psychického stavu, který se vyznačuje jistým napětím a puzením. Toto vnitřní puzení se díky zkušenostem formuje. Motivaci lze popsat jako snahu, přání, chtění, úsilí, apod. Jako výchozí motivační stav je označováno uvědomění si jisté potřeby. Aby však bylo spuštěno konkrétní jednání s cílem naplnění potřeby, jedinec musí nejprve provést odhad dosažitelnosti cíle a vzít v potaz všechny pozitivní i negativní důsledky svého jednání. Na vývoj motivace mají vliv rovněž zkušenosti a kultura, ve které dotyčný žije, tzn. dochází zde i k zapojování kognitivních procesů. Výsledkem motivace jsou postoje, které lze považovat za hodnotící vztahy, motivované chování je doprovázeno emocemi (Říčan, 2014).

„Motiv je jakýkoliv činitel, který člověka nebo jiný organismus vede k aktivitě. V podobném smyslu jako motiv užíváme rovněž slovo potřeba.“ (Říčan, 2005, s. 177)

Motiv lze považovat za pohnutku nebo pobídku, která jedince nutí k určité činnosti. Síla motivu ovlivňuje kvalitu a intenzitu chování, jeho rozhodnost a důslednost (Plhánková, 2007).

Motivy mají vliv na model chování jedince, které označujeme pojmem jednání. Cíl jednání je určen motivací. Motiv tedy vytváří koncept, ze kterého vychází předpoklady a příčiny jednání (Říčan, 2014).

Motivaci lze rozdělit podle zdroje na motivaci vnitřní a vnější. Vnitřní motivace vzniká na základě vlastních mentálních pohnutek a potřeb jedince, zatímco vnější motivace je iniciována působením z okolí daného jedince. Vnější motivace vzniká na základě vnějšího popudu – incentive.

Potřeby a vnitřní pohnutky považujeme za dispoziční motivační činitele, toto označení mají potřeby vrozené i potřeby získané v průběhu života. Potřeby se projevují jako pocit vnitřního nedostatku nebo přebytku. Odlišujeme tzv. funkční potřeby, které se projevují při dlouhodobé absenci činnosti některé z funkcí organismu (Hraba, Man a Pavelková, 1989).

Pojem incentive chápeme jako vnější popudy, pobídky, podněty. Rozlišujeme pozitivní a negativní incentive. Za pozitivní považujeme takové incentive, které vyvolávají chování směřující směrem k nim (potrava). Negativní incentive vzbuzují chování směrem od sebe (hrozba).

Dojde-li k uvědomění si potřeby, vzniká motiv (důvod), proč se jedinec začne chovat daným způsobem. Motivy vznikají při vzájemném spolupůsobení potřeb a incentive a jsou v těsném vztahu k chování člověka.

1.6 Druhy motivů

Plháková (2007) rozděluje motivy na čtyři kategorie:

- sebezáchovné motivy,
- stimulační motivy,
- sociální motivy,
- individuální lidské potřeby.

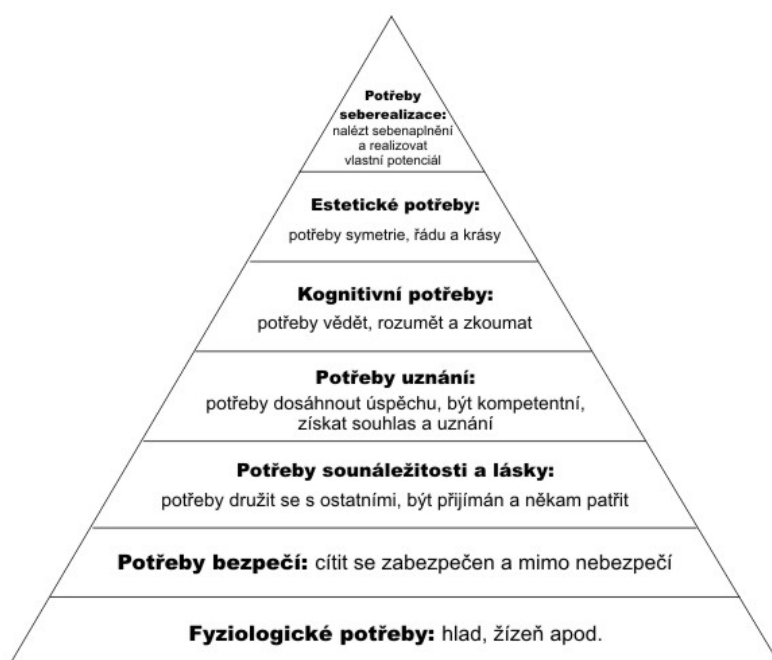
Sebezáchovné motivy jsou ty, které zajišťují primární biologické potřeby, jež jsou nutné k životu jedince. Jedná se o potřeby spánku, jídla, odpočinku, dýchání, bezpečí, rodičovství apod. Sebezáchovné motivy nesouvisí přímo s tématem této bakalářské práce, ale i zde můžeme najít souvislost s osobností pedagoga. Naplnění základních biologických potřeb je spojeno s životním stylem, který také ovlivňuje práci a osobnost pedagoga (Plháková, 2007).

Stimulační motivy vedou k probouzení osobnosti, zvědavosti, hravosti, apod. Optimální úroveň vnější stimulace je potřebná pro správné duševní zdraví jedince, neboť sensorická deprivace je lidmi velmi špatně snášena. Nedostatek podnětů vyvolává nudu, velké množství podnětů naopak způsobuje stres a úzkost. Všichni lidé v sobě

mají zakotvené potřeby sensorické stimulace a aktivizace. Mezi stimulační motivy řadíme podle Maslowovy hierarchie potřeb (Obrázek č. 1) následující potřeby:

- potřeby bezpečí,
- potřeby sounáležitosti a lásky,
- potřeby uznání,
- potřeby vědění, porozumění
- estetické potřeby,
- potřeby seberealizace (Plháková, 2007).

Obrázek 1: Maslowova pyramida potřeb

Zdroj: Maslowova pyramida potřeb, dostupné z <https://www.filosofie-uspechu.cz/maslowova-pyramida-lidskych-potreb/2/>

Sociální motivy mají vliv na vztahy mezi lidmi. Formování sociálních motivů probíhá již od raného dětství a probíhá po zbytek celého života jedince. Za sociální motiv můžeme označit potřebu sdružování, moci, úspěšného výkonu, potřebu úspěchu ve společnosti, apod. Protože práce pedagoga je zejména o práci s lidmi, k naplnění sociálních motivů dochází při výkonu pedagogické praxe v podstatě neustále. Někteří jedinci volí pedagogickou profesi z důvodu potřeby uspokojení své touhy po moci, ovládní

ostatních lidí a možnosti utvářet jejich charakter a ovlivňovat jejich chování (Plháková, 2007).

Individuální psychické motivy vychází z jedinečných potřeb každého jedince. Každý má tyto motivy jiné, protože každá osobnost je individuální. Mezi individuální psychické motivy řadíme např. potřebu životních cílů, smyslu života, sebepojetí, svobodné vůle - vzdoru, apod. Každý jedinec má jiné potřeby, které ho motivují k daným činnostem (Plháková, 2007).

1.7 Motivace k učitelství

Mladí lidé si volí učitelskou profesi především z důvodu, že jim umožní smysluplnou práci s dětmi, ale také umožní naplnit potřebu seberealizace. Volba učitelského povolání bývá vyvolána více motivy, které působí najednou. Skutečnost, že se daný jedinec chce stát učitelem, navíc vyvolává další odvozené motivy, probouzí touhu pochopit dětskou psychiku a zájem o obor pedagogika. Jednotlivé motivy jsou mezi sebou propojené a určují směřování zájmů jedince (Říčan, 2010).

Motivace k pedagogické praxi bývá rozdílná napříč pedagogickými obory. Každý budoucí pedagog má různou skladbu motivů, které ho vedou k volbě učitelské profese. Většinou se nejedná pouze o pozitivní motivy, ale často musí být řešen konflikt mezi pozitivními a negativními motivy.

Na jedince působí současně vždy několik motivů najednou, jejich míra působení se v čase mění a ovlivňuje tak chování daného jedince. Někdy mohou motivy působit skrytě, tzn. jedinec si jejich působení neuvědomuje, ale jeho jednání je jimi přesto ovlivňováno.

Ženy častěji projevují zájem o učitelství než muži, o tom svědčí i vysoký podíl feminizace českého školství. Důvodem pro vysoký podíl žen ve školách je také platové ohodnocení, které je pro mnohé muže nedostatečné. Největšímu zájmu studentů se těší obor učitelství pro 1. stupeň základní školy.

Každý student má při volbě studijního oboru různé prvotní motivy, které se však v průběhu studia mohou vlivem působení různých faktorů měnit, upevňovat, nebo dokonce úplně vyvrátit. V průběhu vysokoškolského studia působí na studenta

zejména pedagogové, jejich způsob výuky, vystupování, apod. Dále je každý jedinec ovlivňován vlastními studijními výsledky, spolužáky, ale také zkušenostmi z praxe ve školách. Nemalou měrou ovlivňují studenty také učitelé a prostředí, se kterými se setkali při výkonu praxe v průběhu svého studia.

1.7.1 Vnitřní motivace

Vnitřní motivy se utváří v mysli jedince již od útlého dětství, korespondují s jeho osobností, charakterem, emocemi a temperamentem. Na základě skladby vnitřních motivů je jedinec posléze ovlivněn působením motivů vnějších, které mohou vnitřní motivy pozitivně nebo negativně umocňovat.

Na základě vnitřních pozitivních motivů, které jsou pro každého individuální, si jedinec volí své kariérní zaměření. V případě volby pedagogické kariéry bývá mezi pozitivní motivy řazena touha pomáhat a formovat druhé, potřeba sociální interakce, požadavek na vlastní rozvoj a zpětnou vazbu, touha po uznání, zájem o práci s dětmi, apod.

Vašutová (2009) řadí mezi pozitivní motivy volby učitelské profese oblibu určitého aprobačního předmětu, potřebu sociální interakce a zpětné vazby.

V řadě případů si mladí lidé volí pedagogické studium z důvodu obliby a potřeby porozumění určitému aprobačnímu předmětu. Někdy je však tíha k aprobačnímu předmětu větší, než zájem o studium pedagogiky, takoví studenti mají sice snahu více porozumět vybrané problematice, ale v praxi se vyučování věnovat nechtějí.

Dalším motivem pro učitelství je potřeba sociálního začlenění a interakce, kdy jedinci touží po práci v kolektivu, mají potřebu navazovat nové vztahy, pracovat s mladými lidmi, pohybovat se v dynamickém kolektivu.

Třetím motivem, který Vašutová (2009) zmiňuje, je zpětná vazba. Zpětnou vazbou je v tomto případě chápáno to, jak je učitel vnímán a hodnocen svým okolím. Učitele těší úspěchy jeho žáků, studentů, zároveň ovlivňují jeho další rozvoj a formují jeho osobnost, působí na rozvoj jeho volných vlastností. Pedagog s potřebou zpětné vazby pak nemá problémy s poskytnutím pomoci také v případě osobních problémů žáků a bere tuto formu pomoci jako součást své pedagogické praxe.

Vališová a Kasíková (2011) uvádí jako jeden z hlavních motivů řady studentů pro volbu učitelství jako povolání touhu po uznání, respektu a autoritě. Většina lidí touží po přirozené autoritě a respektu, pro někoho je tato touha natolik důležitá, že si pro její uspokojení vybírá pedagogickou profesi. Otázkou zůstává, zda je vůbec žádoucí, aby touha po autoritě a po moci byla jedním z hlavních motivů volby učitelské profese.

Zelinková (2014) ve své publikaci zmiňuje, že nejčastěji se vyskytující motiv pro výběr pedagogické profese je zájem o práci s dětmi a mládeží. Většina pedagogů si vybrala své povolání z důvodu, že práce v dětském kolektivu s sebou přináší upřímnost, nezištnost, čiré emoce, radost. Takoví pedagogové chtějí děti nejen učit, rozvíjet a vychovávat, ale chtějí s nimi být také přáteli a reagovat na jejich požadavky. Dalším motivem je potřeba učit se novým věcem. Toho je v pedagogice docíleno při vzájemné interakci s žáky i kolegy, kdy dochází k tzv. zpětnovazebnému učení. Je potřeba si uvědomit, že nedochází pouze k působení směrem od učitele k žákům, ale že žáci mohou na své pedagogy také působit a obohacovat je. Pedagog má snahu se orientovat ve svém oboru, neustále se rozvíjet a vzdělávat, vyhledáváním nových informací a postupů dokáže nabourat stereotypy při vyučování.

Kromě výše uvedených pozitivních vnitřních motivů existují také negativní vnitřní motivy. Jedná se o zvnitřnělé důvody dané osobnosti, které jedince ve svém důsledku odradí od volby učitelského povolání. Jedinec, u kterého převládají negativní vnitřní motivy nad pozitivními, si logicky nezvolí pedagogickou profesi jako svou budoucnost.

Podle Říčana (2010) je jednou ze základních lidských potřeb potřeba bezpečí. V posledních letech proběhly v několika školách útoky na žáky a na pedagogy, není výjimkou, že jsou pedagogové napadeni samotnými žáky. Potřeba pocitu bezpečí je natolik významná, že pro určité jedince může být pedagogické povolání z toho pohledu nemyslitelné.

Vašutová (2009) uvádí, že narůstající agresivita dětí může být dalším negativním vnitřním motivem. Jak bylo uvedeno výše, šikana může směřovat také od žáků směrem k vyučujícímu. Možnosti učitelů ke sjednání pořádku jsou ve dnešní době značně omezené, čehož mohou žáci nebo studenti zneužívat. Pokud jeden nebo více žáků projevuje negativní přístup k výuce, vyvolává ve školním prostředí konflikty a agresivní

chování. Tento negativní motiv může působit na pedagoga natolik silně, že se pedagog od svého povolání úplně odvrátí.

1.7.2 Vnější motivace

Vnější motivy působí na jedince z okolního prostředí, může se jednat o vliv kultury, politickou situaci, nastavení společnosti apod. Stejně jako vnitřní motivace, i motivace vnější může působit pozitivně i negativně.

Častým vnějším motivem je rodinná tradice v učitelství. Mnoho studentů pedagogických fakult má ve svém rodinném kruhu jiné pedagogy, kteří ovlivňují jejich volbu povolání. Nejčastěji se jedná přímo o rodiče (Havlík, 1995).

Někteří pedagogové jsou ovlivněni kladným vzorem učitele ze svého dětství natolik, že mají snahu se s tímto vzorem identifikovat a proto volí pedagogickou profesi. Často je k vidění, že si děti již od útlého dětství hrají na učitele a mnohdy se jimi opravdu také stanou (Vališová a Kasíková, 2011).

Pedagogická profese si stále udržuje vysokou prestiž povolání. To bývá rovněž častým motivem pro volbu této profese. Podle výsledků výzkumu *Centra veřejného mínění* se povolání učitele v roce 2016 umístilo na 4. pozici, hned za povoláním lékaře, vědce a zdravotní sestry. Z toho je patrné, že prestiž povolání má stále důležité místo mezi pozitivními vnějšími motivy (MediaGuru, 2016).

Pozitivně na výběr profese může působit také pracovní doba. Většina pedagogů má pracovní dobu ve všedních dnech v denních hodinách, navíc je často lákavé dlouhé období letních prázdnin, kdy učitelé mají také volno. Nevýhodou naopak může být neochota vedoucích pracovníků poskytovat volno v jiných termínech, než o prázdninách (Zelinková, 2014).

Současné trendy ve vyučování umožňují pedagogům vést výuku v rozmanitých prostředích. Vyučování neprobíhá pouze ve škole, ale také např. v přírodě, v muzeu, knihovně. Učitelé mohou vyžít k výuce naučné výlety a exkurze. Možností pro oživení výuky je mnoho, záleží na učiteli, zda je ochoten zařadit danou aktivitu nad rámec svých povinností.

Vnější motivace působí v některých případech také negativně. Negativní vliv na volbu učitelské profese může mít vysoká feminizace školství a věková struktura učitelských sborů na školách. Pro názornost je uvedena tabulka, která popisuje nepoměr mužů a žen na různých úrovních ve školství.

Tabulka 2: Poměr mužů a žen ve školním roce 2016/2017

ÚROVEŇ ŠKOLY 2016/2017	CELKEM POČET UČITELŮ	MUŽI %	ŽENY %
MŠ	29 629	0,6	99,4
ZŠ	61 806	15,7	84,3
SŠ	38 069	39,9	60,1
KONZERVATORĚ	1059	49,2	50,8
VOŠ	1 526	34,1	65,9
VŠ	15 586	63,4	36,6

Zdroj: Český statistický úřad, 2017

Často zmiňovaný negativní vnější motiv je nedostatečné finanční ohodnocení pedagogických pracovníků a nepoměr platových podmínek u mužů a žen působících ve školství. Na učitele jsou kladeny vysoké požadavky, kterým neodpovídá finanční ohodnocení. Pedagogové pro výkon svého zaměstnání potřebují vysokou psychickou i fyzickou odolnost, musí se dokázat rychle rozhodovat a být ochotni přijmout zodpovědnost za děti.

PRAKTICKÁ ČÁST

2 CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je popsat motivaci pro výkon učitelské profese u studentů Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Práce je zaměřena na studenty 3. ročníku bakalářského studia, obor Učitelství odborných předmětů.

Výzkumný problém

Jaká je motivace studentů oboru Učitelství odborných předmětů ke studiu zvoleného oboru?

Výzkumné otázky

Co ovlivňuje respondenty při volbě pedagogické profese?

Jaké jsou nejsilnější motivy pro volbu pedagogické profese a co naopak od této profese odrazuje?

Co považují respondenti za výhody a nevýhody pedagogické profese?

3 METODIKA PRÁCE

Pro naplnění cíle bylo zvoleno dotazníkové šetření prostřednictvím dotazníku vlastní konstrukce. V dotazníku jsou použity dva typy otázek:

- otázky uzavřené – odpověď na otázku je ano/ne, případně forma zaškrtnutí;
- otázky polootevřené – vedle stanovených možností umožňuje také vyjádření dotazovaného.

Dotazník byl anonymní, byl distribuován v papírové a elektronické podobě mezi studenty 3. ročníku oboru Učitelství odborných předmětů na Jihočeské univerzitě a dále do dvou ročníků téže oboru, které již absolvovali.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 43 respondentů ve věku 22 a více let.

4 VÝSLEDKY

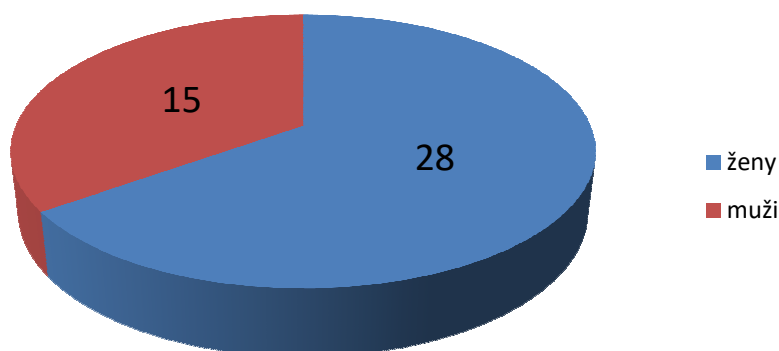
V této části bakalářské práce je vypracováno vyhodnocení dotazníkového šetření od 43 respondentů. U každé jednotlivé otázky dotazníku je pro přehlednost doplněn graf s popisem.

První otázka se dotazovala na pohlaví respondenta. Výzkumu se účastnilo 28 žen a 15 mužů.

Tabulka 3: Pohlaví respondentů

Žena	28
Muž	15

Graf 2: Pohlaví respondentů

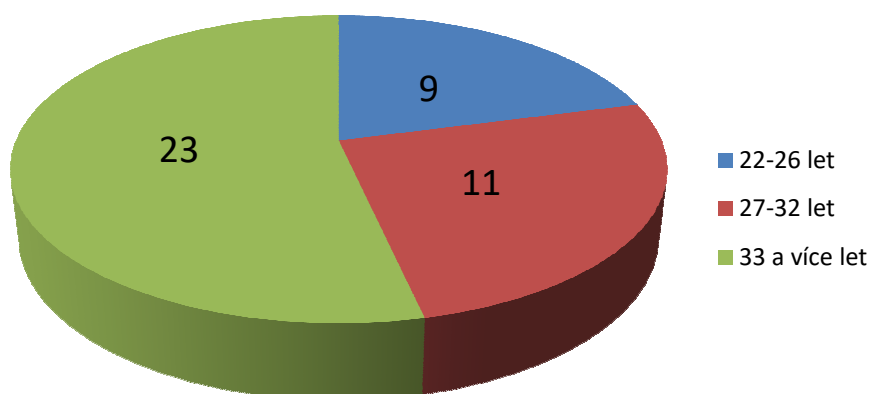

Druhá otázka zjišťovala věk respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnily osoby starší 22 let. Nejvíce respondentů bylo ve věkovém rozmezí 33 let a více, celkem 23. Ve věkovém rozmezí 27–32 let odpovídalo na dotazník 11 osob. Nejmladších respondentů ve věku 22 až 26 let bylo devět.

Tabulka 4: Věk respondentů

22-26 let	9
27-32 let	11
33 a více let	23

Graf 3: Věk respondentů

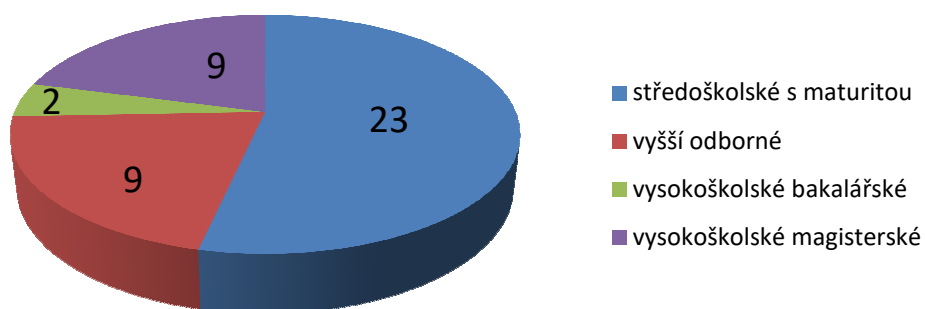

Třetí otázka byla zaměřená na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Středoškolské vzdělání s maturitou označilo 23 osob, vyšší odborné vzdělávání devět osob, vysokoškolské bakalářské označili pouze dva respondenti. Zbývající respondenti mají dosažené vysokoškolské magisterské vzdělání, jedná se o devět respondentů.

Tabulka 5: Vzdělání respondentů

středoškolské s maturitou	23
vyšší odborné	9
vysokoškolské bakalářské	2
vysokoškolské magisterské	9

Graf 4: Vzdělání respondentů

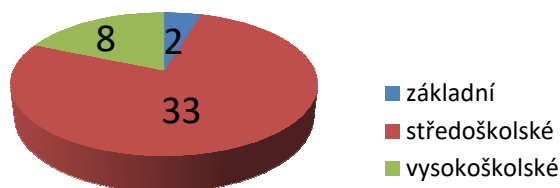

Další otázka se zabývala nejvyšším dosaženým vzděláním obou rodičů respondentů. Nejčastější odpovědí u obou pohlaví rodičů bylo středoškolské vzdělání, které u otce označilo 33 respondentů a u matky 36 respondentů. U otce dále označilo vysokoškolské vzdělání osm osob, u matky sedm osob. Základní vzdělání u otce vyplnili dva respondenti, u matky nikdo.

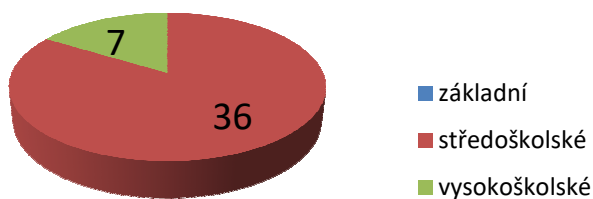
Tabulka 6: Vzdělání rodičů respondentů

otec		matka	
základní	2	základní	0
středoškolské	33	středoškolské	36
vysokoškolské	8	vysokoškolské	7

Graf 5: Vzdělání rodičů respondentů - otec

Graf 6: Vzdělání rodičů respondentů - matka

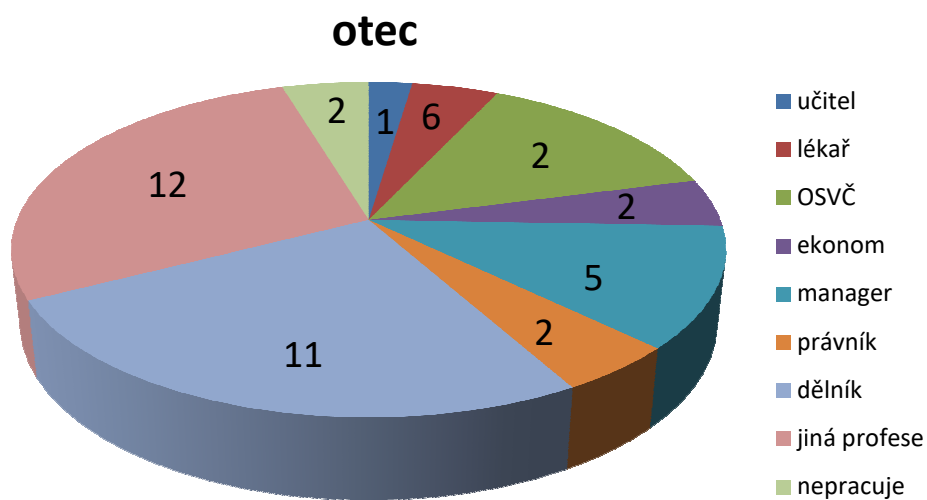

Otázka číslo pět byla zaměřená na druh povolání, které vykonávají rodiče respondentů. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že pedagogickou profesí vykonává sedm rodičů, z toho jeden otec a šest matek. Četnost u každého povolání je přehledně uvedena v tabulce č. 7.

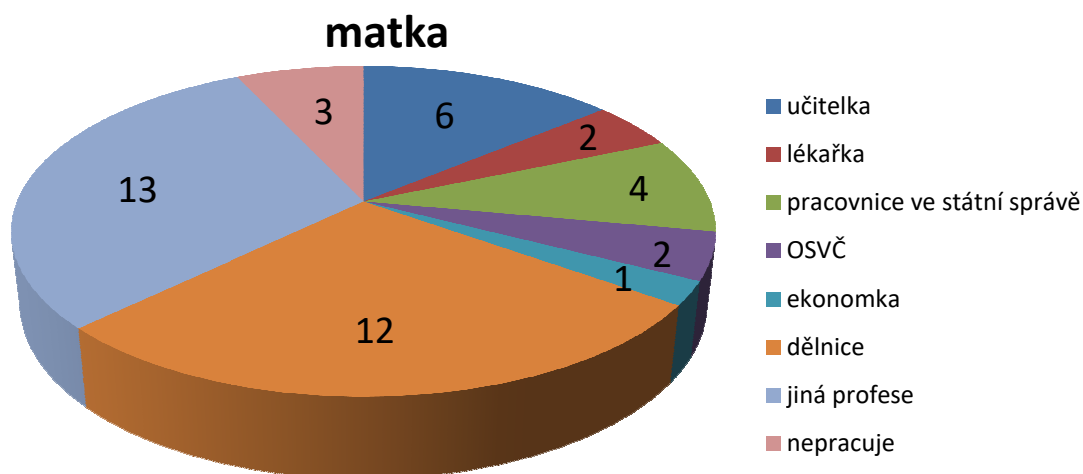
Tabulka 7: Druh povolání rodičů respondentů

otec		matka	
učitel	1	učitelka	6
lékař	2	lékařka	2
pracovník ve státní správě	0	pracovnice ve státní správě	4
OSVČ	6	OSVČ	2
ekonom	2	ekonomka	1
manager	5	managerka	0
právník	2	právníčka	0
dělník	11	dělnice	12
jiná profese	12	jiná profese	13
nepracuje	2	nepracuje	3

Graf 7: Druh povolání rodičů - otec

Graf 8: Druh povolání rodičů - matka

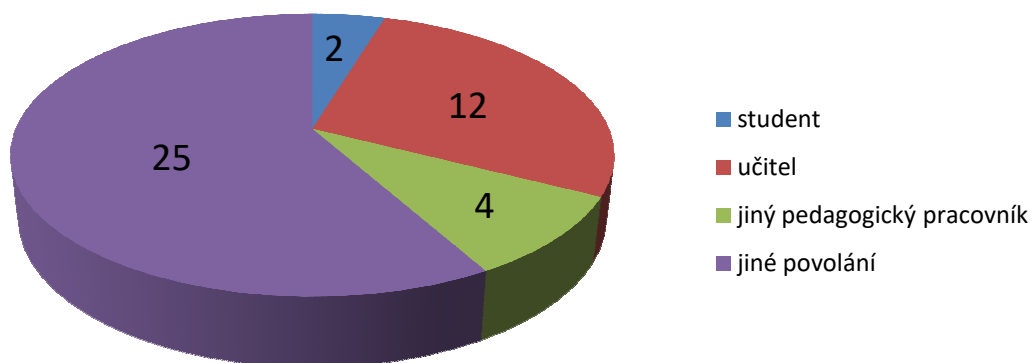

Šestá otázka se dotazovala na povolání respondentů. Pouze dva respondenti jsou prozatím studenti, ostatní již pracují. Z dotazovaných je 12 osob zaměstnaných jako učitel/učitelka, čtyři respondenti jako jiný pedagogický pracovník. Zbývajících 25 respondentů označilo možnost jiné povolání, v tabulce 8 jsou tato povolání a jejich četnost uvedené.

Tabulka 8: Povolání respondentů

student	2		
učitel	12		
jiný pedagogický pracovník	4		
jiné povolání	25		
fyzioterapeut	1	pracovník v cestovním ruchu	1
pracovník v poštovních službách	2	ekonom/ekonomka	3
účetní	4	pracovník ve stavebnictví	3
kadeřnice	5	armádní zaměstnanec	1
zdravotník	2	sociální služby	3

Graf 9: Povolání respondentů

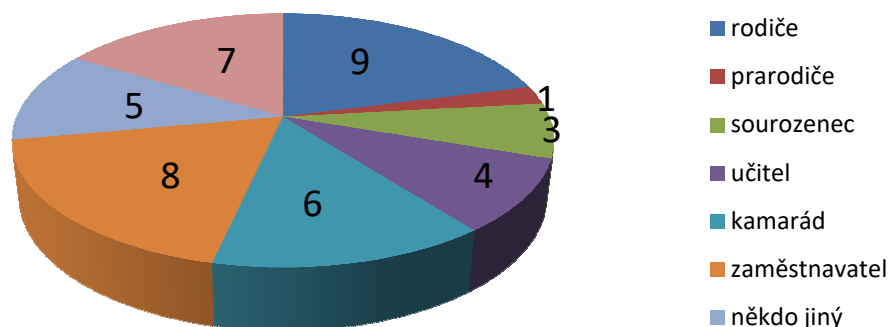
Sedmá otázka zjišťuje, kdo ovlivnil respondenty při volbě dálkového studia na Pedagogické fakultě. Z odpovědí dotazníkového šetření vyplývá, že devět respondentů ovlivnili rodiče, jednoho respondenta prarodiče, tři respondenty sourozenec. Dále vyplývá, že čtyři osoby ovlivnil učitel, šest osob kamarád, osm osob zaměstnavatel, pět osob někdo jiný. Sedm respondentů se přihlásilo k dálkovému studiu pouze na základě vlastního rozhodnutí, bez vlivu jiné osoby.

Tabulka 9: Ten, kdo ovlivnil respondenty při rozhodování

rodiče	9
prarodiče	1
sourozenec	3
učitel	4
kamarád	6
zaměstnavatel	8
někdo jiný	5
nikdo mě neovlivnil, bylo to jen mé rozhodnutí	7

Graf 10: Ten, kdo ovlivnil respondenty při rozhodování

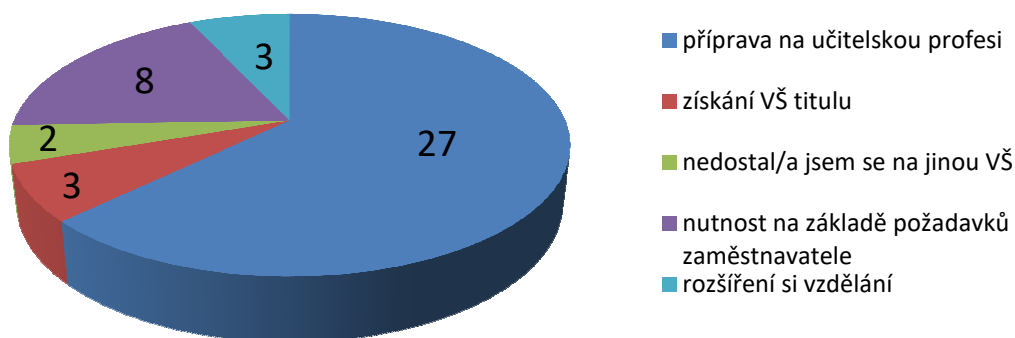

V otázce 8 bylo zjišťováno, jaký motiv byl důvodem k přihlášení ke studiu na Pedagogické fakultě. Možnost příprava na učitelskou profesi označilo 27 respondentů, tři respondenti se ke studiu přihlásili pouze z důvodu získání vysokoškolského titulu. Dva respondenti se nedostali na jinou vysokou školu a tak volili pedagogickou fakultu. Osm respondentů se ke studiu přihlásilo na základě požadavků zaměstnavatele a tři respondenti si chtěli rozšířit své dosavadní vzdělání.

Tabulka 10: Motiv pro volbu studia na pedagogické fakultě

příprava na učitelskou profesi	27
získání vysokoškolského titulu	3
nedostal/a jsem se na jinou VŠ	2
nutnost na základě požadavků zaměstnavatele	8
rozšíření si vzdělání	3

Graf 11: Motiv pro volbu studia na pedagogické fakultě

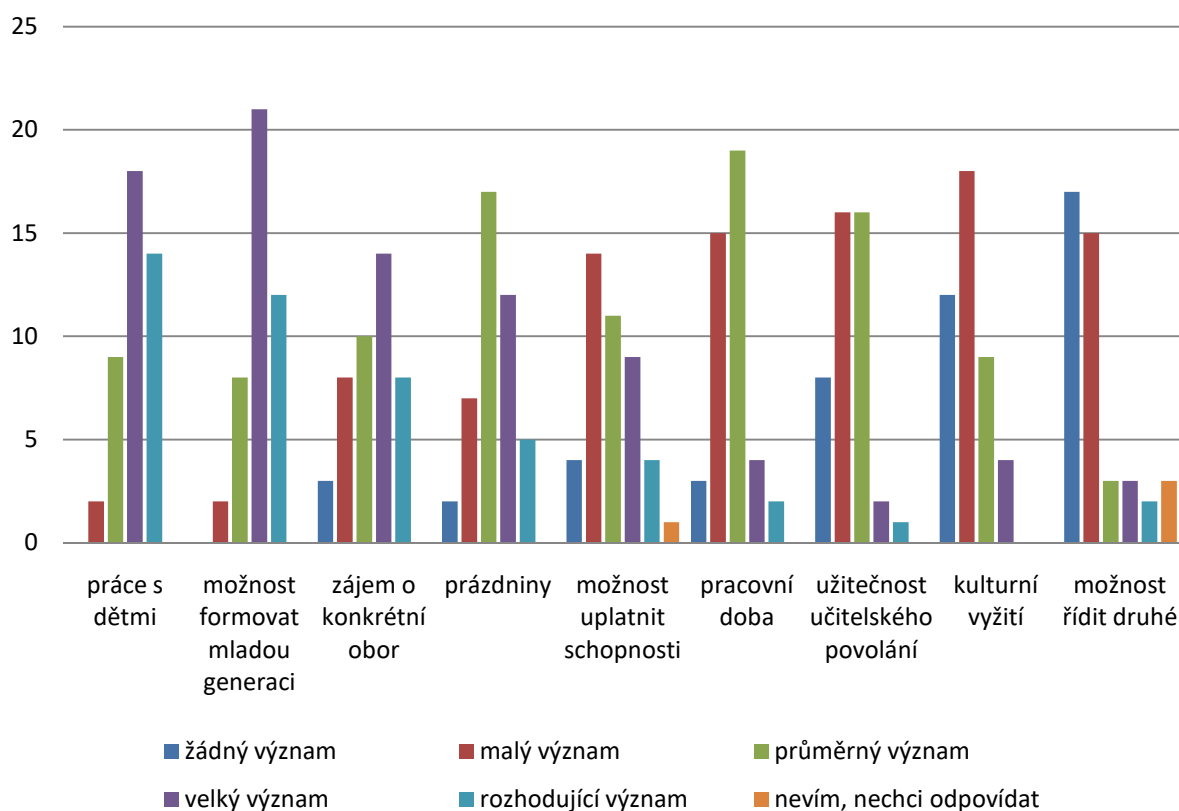
Devátá otázka požadovala, aby respondenti označili sílu motivů, které je vedly k volbě učitelského povolání. Motivy práce s dětmi a možnost formovat mladou generaci byly hodnoceny jako nejsilnější pro volbu pedagogické profese. Jako třetí nejsilnější motiv byl v dotazníkovém šetření označen zájem o konkrétní obor. Důležitým faktorem pro volbu učitelství byly dle odpovědí respondentů také prázdniny, které patří společně s výše uvedenými motivy mezi čtyři nejsilnější motivy.

Respondenti označili jako průměrně významné možnost uplatnit své schopnosti a pracovní dobu pedagogů. Užitečnost učitelského povolání byla dle výsledků šetření považovaná spíše za méně významnou, stejně jako motiv kulturního vyžití. Jako nejslabší motiv pro volbu učitelské profese byla vybrána možnost řídit druhé.

Tabulka 11: Síla motivů, které vedou respondenty k učitelskému povolání

	žádný význam (1)	malý význam (2)	průměrný význam (3)	velký význam (4)	rozhodující význam (5)	nevím, nechci odpovídat (0)	celkem bodů
práce s dětmi	0	2	9	18	14	0	173
možnost formovat mladou generaci	0	2	8	21	12	0	172
zájem o konkrétní obor	3	8	10	14	8	0	145
prázdniny	2	7	17	12	5	0	140
možnost uplatnit schopnosti	4	14	11	9	4	1	121
pracovní doba	3	15	19	4	2	0	116
užitečnost učitelského povolání	8	16	16	2	1	0	101
kulturní vyžití	12	18	9	4	0	0	91
možnost řídit druhé	17	15	3	3	2	3	78

Graf 12: Síla motivů, které vedou respondenty k učitelskému povolání

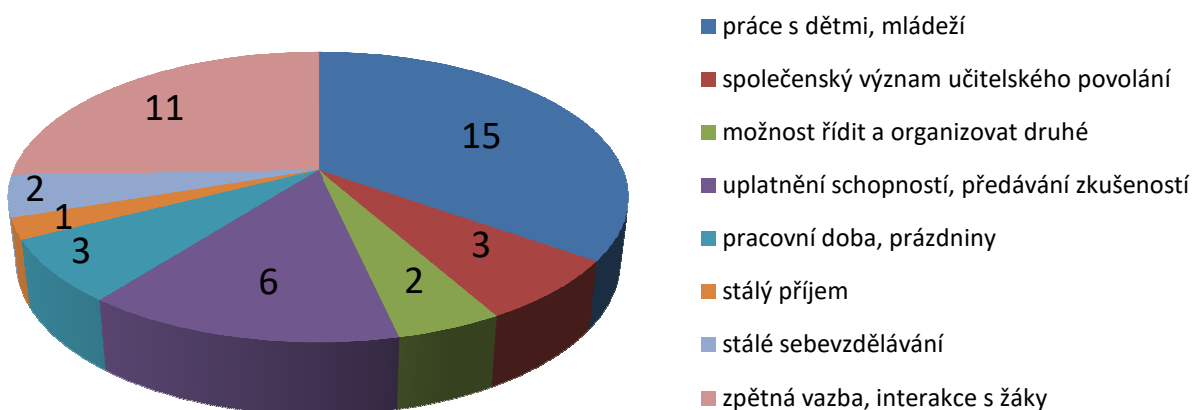

Desátá otázka se respondentů dotazovala na výhody pedagogické profese v dnešní době, pro odpověď bylo možné zvolit pouze jednu možnost. Nejvíce respondentů zvolilo práci s dětmi a mládeží. Možnost zpětné vazby a interakce s žáky považuje za výhodu 11 osob. Šest respondentů považuje za výhodu možnost uplatnění svých schopností a možnost předávat své zkušenosti. Společenský význam učitelského povolání považují za výhodu tři respondenti. Pracovní dobu označili také tři respondenti. Dvě osoby vybraly jako výhodu možnost stálého sebevzdělávání a možnost řídit a organizovat druhé. Jeden respondent považoval za výhodu stálý příjem.

Tabulka 12: Výhody pedagogické profese

práce s dětmi, mládeží	15
společenský význam učitelského povolání	3
učitelské povolání poskytuje možnost řídit a organizovat druhé	2
možnost uplatnit své schopnosti, předávat zkušenosti	6
pracovní doba (práce ve všední dny, prázdniny)	3
stálý příjem	1
možnost stálého sebevzdělávání	2
možnost zpětné vazby, interakce s žáky	11

Graf 13: Výhody pedagogické profese

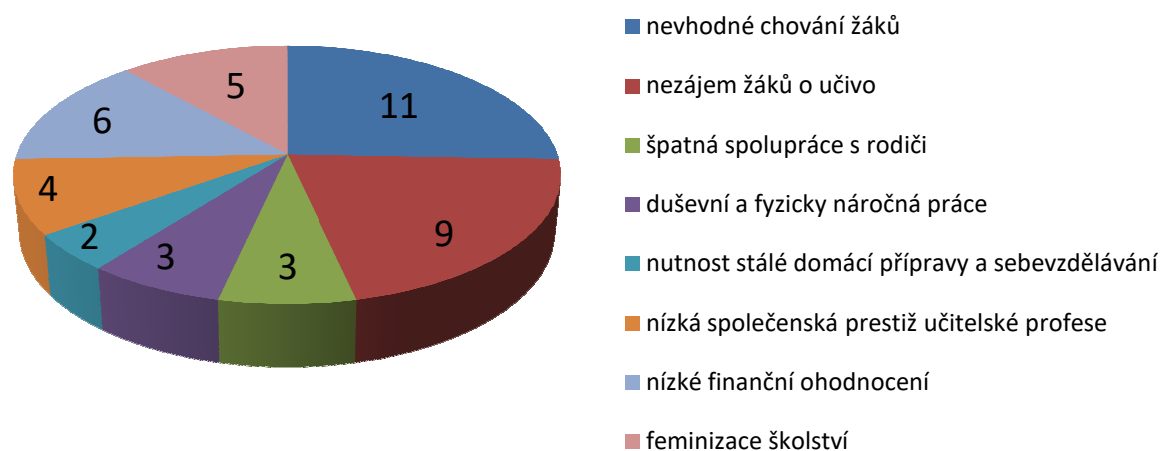

Jedenáctá otázka zjišťovala, co považují respondenti za nevýhody pedagogické praxe. Respondenti považovali nejčastěji za nevýhodu nevhodné chování žáků, tuto možnost označilo 13 respondentů. Dále devět osob označilo nezájem žáků o učivo. Nízké finanční ohodnocení považovalo za nevýhodu šest osob, feminizaci ve školství pět osob. Čtyři respondenti považovali za nevýhodu nízkou společenskou prestiž učitelské profese. Špatnou spolupráci s rodiči označili tři respondenti. Tři osoby považovaly za nevýhodu skutečnost, že pedagogická profese je duševně a fyzicky náročné povolání. Dva respondenti považovali za nevýhodu nutnost stálé domácí přípravy a sebevzdělávání.

Tabulka 13: Nevýhody pedagogické profese

nevhodné chování žáků	11
nezájem žáků o učivo	9
špatná spolupráce s rodiči	3
duševní a fyzicky náročná práce	3
nutnost stálé domácí přípravy a sebevzdělávání	2
nízká společenská prestiž učitelské profese	4
nízké finanční ohodnocení	6
feminizace školství	5

Graf 14: Nevýhody pedagogické profese

Za motivy, které odrazují od volby učitelského povolání, bylo respondenty považováno nedostatečné finanční ohodnocení učitelské profese. Velký negativní význam při výběru učitelského povolání má pro respondenty také narůstající agresivita a neukázněnost žáků a malá možnost kariérního růstu. Do pětice motivů, které nejvíce odrazují respondenty od výběru pedagogické profese, byla zařazena také odpovědnost za žáky a s tím spojené riziko.

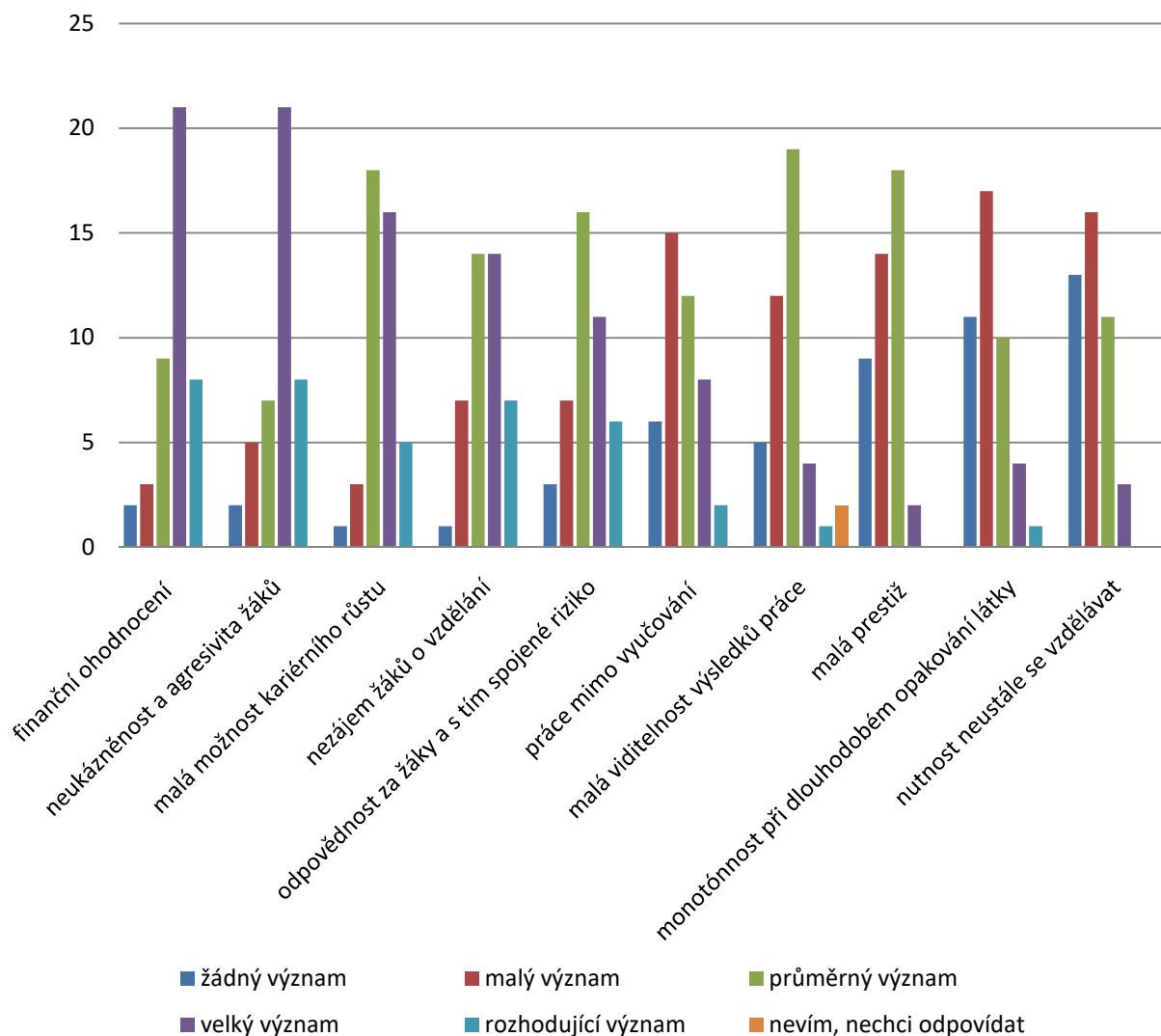
Práce mimo vyučování byla nejčastěji označena za odrazující motiv průměrného významu. Podobných hodnot dosahovala také odpověď malá viditelnost výsledků práce a malá prestiž povolání.

Respondenti označili monotónnost při dlouhodobém opakování látky a nutnost neustále se vzdělávat za motiv, který je příliš neodrazuje od volby učitelského povolání.

Tabulka 14: Síla motivů, které odrazují respondenty od učitelského povolání

	žádný význam (1)	malý význam (2)	průměrný význam (3)	velký význam (4)	rozhodující význam (5)	nevím, nechci odpovídat (0)	celkem bodů
finanční ohodnocení	2	3	9	21	8	0	159
neukázněnost a agresivita žáků	2	5	7	21	8	0	157
malá možnost kariérního růstu	1	3	18	16	5	0	150
nezájem žáků o vzdělání	1	7	14	14	7	0	148
odpovědnost za žáky a s tím spojené riziko	3	7	16	11	6	0	139
práce mimo vyučování	6	12	15	8	2	0	114
malá viditelnost výsledků práce	5	12	19	4	1	2	107
malá prestiž	9	14	18	2	0	0	99
monotónnost při dlouhodobém opakování látky	11	17	10	4	1	0	96
nutnost neustále se vzdělávat	13	16	11	3	0	0	90

Graf 15: Síla motivů, které odrazují respondenty od učitelského povolání

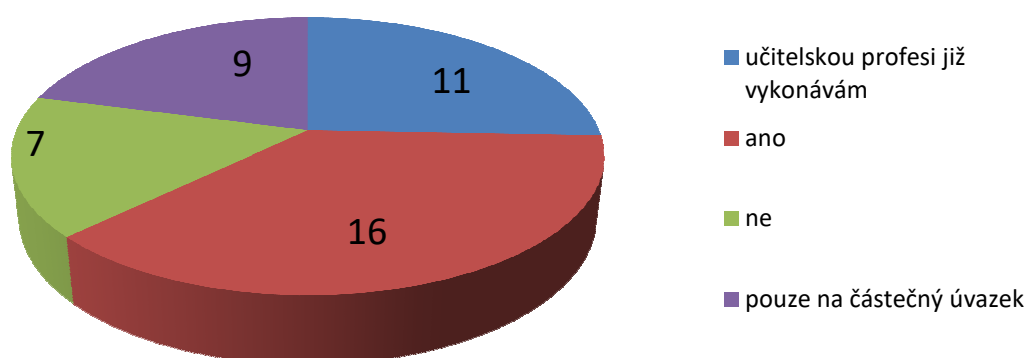

Otázka číslo 13 zjišťovala, zda se respondenti chtějí v budoucnu věnovat učitelství, nebo případně zda již na učitelské pozici působí. Učitelskou profesí již vykonává 11 respondentů, dalších 16 respondentů se jí chce po dokončení studia věnovat. Po skončení studia nechce učit sedm osob a devět respondentů se chce stát po dokončení studia pedagogy, ale pouze na částečný úvazek.

Tabulka 15: Plán respondentů věnovat se učitelství po skončení studia

učitelskou profesi již vykonávám	11
ano	16
ne	7
pouze na částečný úvazek	9

Graf 16: Plán respondentů věnovat se učitelství po skončení studia

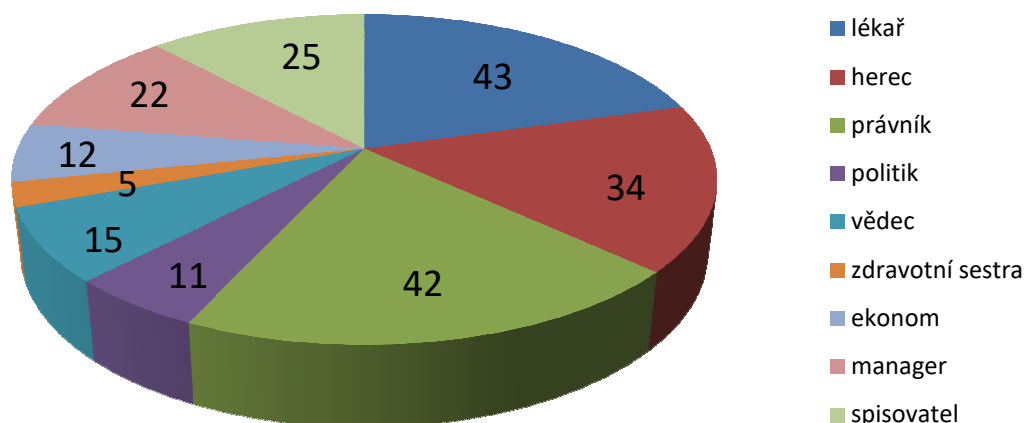
Z dotazníkového šetření vyplývá, že za prestižnější povolání než povolání učitele považují respondenti lékaře, a to všech 43 respondentů, dále povolání právníka, celkem 42 respondentů. Herectví považuje za prestižnější 34 osob, 25 respondentů spisovatele. Managera označilo 22 respondentů, vědce 15 respondentů. Ekonom je prestižnější povolání než učitel pro 12 osob, 11 respondentů považuje politiky za prestižnější zaměstnání než učitele. Pouze pět respondentů považuje povolání zdravotní sestry za více prestižní, než povolání učitele.

Tabulka 16: Která povolání jsou prestižnější než povolání učitele

lékař	43	zdravotní sestra	5
herec	34	ekonom	12
právník	42	manager	22
politik	11	spisovatel	25
vědec	15		

Graf 17: Která povolání jsou prestižnější než povolání učitele

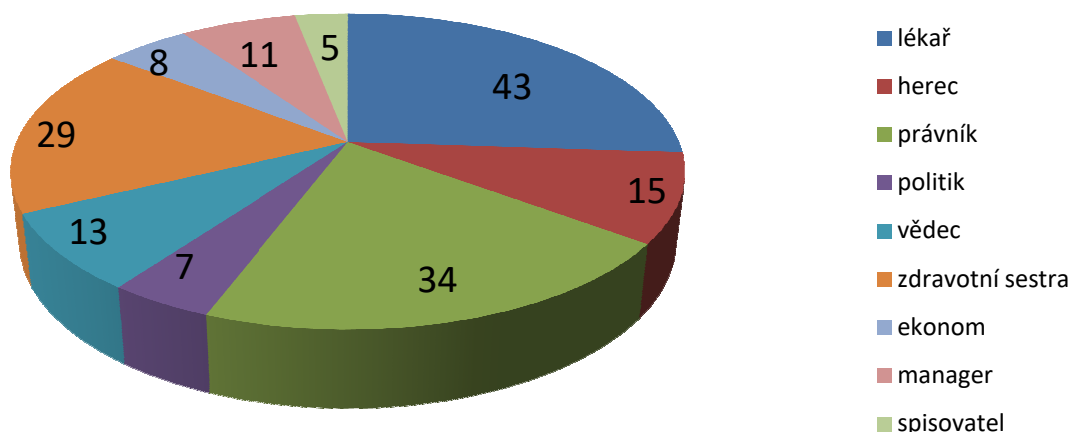

Otázka 15 zjišťovala, která povolání považují respondenti za náročnější, než povolání učitele. Pro 43 osob je náročnější povolání lékaře a 34 osob považuje povolání právníka také náročnější. Dále respondenti označili náročnější povolání než povolání učitele takto: 29 osob zdravotní sestru, 15 osob herce, 13 osob vědce, 11 osob managera, osm osob ekonoma, sedm osob politika a pět osob spisovatele.

Tabulka 17: Která povolání jsou náročnější než povolání učitele

lékař	43	zdravotní sestra	29
herec	15	ekonom	8
právník	34	manager	11
politik	7	spisovatel	5
vědec	13		

Graf 18: Která povolání jsou náročnější než povolání učitele

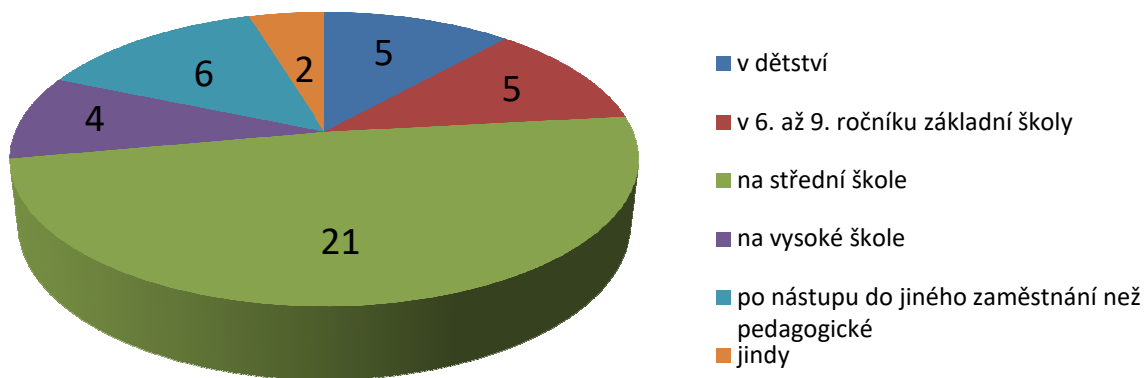

Další otázka zjišťovala, kdy se u respondentů projevil zájem o učitelské povolání. Dotazované osoby nejčastěji odpověděly, že se u nich projevil zájem o učitelské povolání na střední škole. Pět respondentů odpovědělo, že učiteli chtěli být již od dětství. Stejně tak pět respondentů zaškrtnulo možnost v 6. až 9. ročníku základní školy. U čtyř osob se zájem o učitelství projevil při studiu na vysoké škole, u šesti respondentů po nástupu do jiného zaměstnání než pedagogického. Dvě osoby označily možnost jindy, v jednom případě se zájem o učitelství projevil po narození vlastních dětí, ve druhém po 10 letech práce v jiném zaměstnání.

Tabulka 18: Kdy se objevil zájem o učitelské povolání

v dětství	5
v 6. až 9. ročníku základní školy	5
na střední škole	21
na vysoké škole	4
po nástupu do jiného zaměstnání než pedagogické	6
jindy	2
po narozeních vlastních dětí	1x
po 10 letech v jiném zaměstnání	1x

Graf 19: Kdy se objevil zájem o učitelské povolání

5 DISKUZE A ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ

Dotazníkové šetření bylo realizováno u 43 studentů oboru Učitelství odborných předmětů na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Tento obor je možné studovat pouze v kombinované formě. Na základě výsledků z provedeného výzkumu budou v následující části bakalářské práce zodpovězeny výzkumné otázky.

Co ovlivňuje respondenty při volbě pedagogické profese?

Je potřeba si uvědomit, že výzkum probíhal mezi respondenty, kteří studují kombinovanou formu studia. Věk respondentů oboru Učitelství odborných předmětů je nejčastěji 33 a více let. Bylo zjištěno, že naprostá většina respondentů je již zapojena v pracovním procesu, pouze dvě osoby jsou studenti. Ze zkoumané skupiny 16 respondentů již pracuje jako učitel/ka nebo jako jiný pedagogický pracovník, ostatní až na dva výše zmíněné studenty pracují v různých oborech napříč všemi odvětvími. Z uvedených skutečností vyplývá, že volba pedagogické profese znamená pro 25 osob změnu stávajícího zaměstnání a vstup do nové sociální role.

Při volbě pedagogické profese jsou respondenti nejčastěji ovlivněni svou rodinou, 13 osob uvedlo, že je při rozhodování ovlivnili rodiče, prarodiče nebo sourozenci. Osm respondentů uvedlo, že studují z důvodů požadavků svého současného zaměstnavatele. Zbývající respondenty ovlivnil jejich kamarád, učitel, někdo jiný, nebo to bylo pouze jejich vlastní rozhodnutí. Většina respondentů tedy volila tento obor na základě vlastní vnitřní motivace. Rodiče respondentů mají až na dvě výjimky minimálně středoškolské vzdělání, z čehož můžeme usuzovat, že studenti pochází z rodin s dobrým sociálním zázemím. Havlík (1995) uvádí, že častým motivem pro volbu učitelské profese je rodinná tradice v učitelství, kdy přímo rodiče nebo jiné osoby z blízkého rodinného kruhu jsou učiteli. Z výsledků provedeného dotazníkového šetření nelze vyvodit závěr, že povolání rodičů ovlivňuje volbu respondentů, protože nejčastěji je zastoupeno povolání rodičů jako dělník/dělnice.

Jaké jsou nejsilnější motivy pro volbu pedagogické profese a co naopak od této profese odrazuje?

Za pozitivní považují odpovědi na dotaz ohledně nejsilnějšího motivu, který respondenty vedl ke studiu na pedagogické fakultě. Z výsledků dotazníkového šetření vyšlo, že 27 osob studovalo z důvodu přípravy na učitelskou profesi. Tři osoby si chtěly rozšířit své dosavadní vzdělání a osm respondentů studuje, protože to po nich požaduje zaměstnavatel. Pouze dva respondenti volili tento obor z důvodu, že se nedostali na jinou vysokou školu a tři osoby vybraly obor s cílem získat vysokoškolský titul, bez většího zájmu o pedagogiku.

Povolání učitele s sebou přináší práci v dětském kolektivu. Zelinková (2014) uvádí, že zájem o práci s dětmi patří mezi nejčastěji se vyskytující motiv, který vede k volbě učitelské profese. Toto bylo potvrzeno i v provedeném dotazníkovém šetření, protože jako nejčastější motiv pro volbu učitelství byla označena práce s dětmi a možnost formovat mladou generaci. Dále následoval zájem o konkrétní obor a jako motiv s průměrným až velkým významem byly označeny také prázdniny.

Motiv, který zejména odrazuje respondenty od učitelského povolání, je finanční ohodnocení této profese. Vašutová (2009) ve své publikaci píše, že narůstající agresivita se nevyskytuje pouze mezi žáky, ale směřuje také od žáků na učitele. Výsledky dotazníku potvrzují, že agresivita a neukázněnost žáků působí na respondenty velmi negativně, stejně jako nezájem žáků o vzdělávání. Říčan (2010) řadí potřebu bezpečí mezi jednu ze základních lidských potřeb. Pocit bezpečí je pro jedince velmi důležitý, což vysvětluje, proč respondenti přikládají takový význam narůstající agresivitě a neukázněnosti žáků. Respondenti si dále myslí, že v případě pedagogické profese je malá možnost kariérního růstu. Uvědomují si také, že s touto profesí se pojí odpovědnost za žáky, tento fakt na ně působí negativně a odrazuje je od volby pedagogické profese.

Prestiž učitelského povolání je dalším faktorem, který ovlivňoval respondenty při volbě pedagogické profese. Až na jednu výjimku hodnotili všichni povolání lékaře a právníka jako prestižnější než povolání učitele, 34 osob považuje za prestižnější povolání herce. Zbývající nabízená povolání už nejsou pro respondenty natolik jednoznačně

prestižnější, což značí o skutečnosti, že prestiž učitelského povolání není mezi respondenty na nízké úrovni. Toto tvrzení podporuje i výsledek otázky, která se dotazovala na motivy odrazující od učitelského povolání. I zde byla malá prestiž hodnocena jako málo významný až průměrně významný negativní motiv. Dle výsledků dotazníkového šetření nepovažují respondenti učitelskou profesi jako málo prestižní.

Respondenti měli možnost ohodnotit také náročnost učitelského povolání vzhledem k devíti nabízeným povoláním. Všechny 43 respondentů se shodlo, že povolání lékaře je náročnější, 34 osob zaškrtnulo jako náročnější povolání profesi právníka a 29 respondentů si myslí, že povolání zdravotní sestry je náročnější než učitelská profese. Ohledně dalších nabízených povolání (herec, politik, vědec, ekonom, manager a spisovatel) se už vždy většina shodla, že jsou méně náročná než povolání učitele. Z odpovědí v dotazníkovém šetření lze usuzovat, že respondenti považují učitelské povolání za náročné, ovšem ne natolik, aby je to odradilo od jeho výběru.

Co považují respondenti za výhody a nevýhody pedagogické profese?

Jako největší výhodu pedagogické profese považuje nejvíce respondentů práci s dětmi. Dále 11 osob považuje za výhodu možnost zpětné vazby a interakce s žáky. Výsledky otázky na největší výhodu pedagogické profese korespondují i s otázkou, kdy respondenti hodnotili sílu jednotlivých motivů. Výsledky dotazníkového šetření potvrzují, že největším motivem pro učitelskou praxi je možnost pracovat s dětmi a mládeží.

Na otázku ohledně největší nevýhody pedagogické profese označilo 11 respondentů nevhodné chování žáků a devět respondentů nezáměr o učivo. Pro šest respondentů je největší nevýhoda nízké finanční ohodnocení. Zde se výsledky nepatrně odlišují od otázky na důvody, které od profese učitele odrazují, kde mělo nedostatečné finanční ohodnocení vyšší váhu. Nicméně neukázněnost žáků a nezáměr o učivo hodnotili respondenti také jako negativní motivy velkého významu. Z výsledků dotazníku vyplývá, že ačkoliv vnímají respondenti platové podmínky v pedagogické praxi negativně, za výraznější problém považují neukázněnost a agresivitu žáků.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaká je motivace studentů oboru Učitelství odborných předmětů k učitelské profesi.

Teoretická část se věnovala vysvětlení základních pojmů a vymezení obecných charakteristik, které se pojí s problematikou učitelské profese a tématem motivace k učitelské praxi. Praktická část bakalářské práce byla zaměřená na dotazníkové šetření, které mělo za cíl zjistit, jaká je motivace k učitelské profesi u studentů kombinované formy oboru Učitelství odborných předmětů.

Z odpovědí dotazníkového šetření byly zodpovězeny výzkumné otázky. K volbě pedagogické profese respondentům nejčastěji dopomohlo rodinné zázemí, pro volbu je buď přímo ovlivnil některý člen rodiny, nebo byli nepřímo ovlivněni tím, že vyrůstali v rodině, kde mají oba rodiče minimálně středoškolské vzdělání.

Na základě dotazníkového šetření byla nalezena odpověď na otázku, jaké jsou pro respondenty nejsilnější motivy pro a proti volbě pedagogické profese. Nejčastější odpovědí bylo, že respondenti studují z důvodu přípravy na budoucí pedagogickou profesi a dále proto, že je to po nich vyžadováno ze strany zaměstnavatele. Z těchto odpovědí lze předpokládat, že více jak polovina studentů bude později skutečně vykonávat pedagogickou profesi. Za pozitivní zjištění považují, že nejsilnějším pozitivním motivem je pro respondenty práce s dětmi a možnost formovat mladou generaci. Tyto motivy vychází z vnitřního přesvědčení každé osoby a měly by značit opravdový zájem respondentů o učitelské povolání. Za negativní považují respondenti finanční ohodnocení profese, ale podobně na ně působí také narůstající agresivita a neukázněnost žáků. Prestiž učitelského povolání nepovažují většinou respondenti za nízkou a není to tedy faktor, který by je od volby učitelské profese odrazoval. Dotazníkové šetření také zjišťovalo, jak respondenti hodnotí náročnost učitelské profese v porovnání s ostatními. Z odpovědí lze vyvodit závěr, že ačkoliv respondenti považují učitelské povolání za poměrně náročné, není to důvod, který by je od jeho volby odrazoval.

Za výhody pedagogické profese označila většina respondentů možnost pracovat s dětmi, což potvrzuje zjištění ohledně nejsilnějšího pozitivního motivu, který byl rovněž práce s dětmi. Za nevýhodu bylo opět často označeno nedostatečné finanční ohodnocení, ale také narůstající agresivita žáků, kterou hodnotili respondenti dokonce za více významnou, než platové podmínky.

Přínosem bakalářské práce je zjištění, jaká je konkrétní motivace u studentů kombinované formy oboru Učitelství odborných předmětů. Motiv, který studenty často odrazuje od volby učitelského povolání, je narůstající agresivita a neukázněnost žáků. Je možné se na tento problém zaměřit již v období studia, aby respondenti byli při výkonu praxe lépe připraveni.

Práce pro mě byla přínosem, protože mi rozšířila znalosti ohledně motivace. Potěšujícím zjištěním pro mě bylo, že pro respondenty je práce s dětmi na prvním místě před ostatními motivy. Překvapilo mě, jak významně negativně respondenti vnímají problém narůstající agresivity žáků, který jsem já osobně za tak významný nepovažovala.

POUŽITÉ ZDROJE

právní předpisy, normy

ČESKO, 2004. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 24. 9. 2004. ISSN 2644-4674.

knihy, kvalifikační práce

BAJTOŠ, Ján a Jarmila HONZÍKOVÁ. *Vybrané statě školní pedagogiky*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007. ISBN 978-80-7043-595-3.

BURIÁNEK, Jiří. *Sociologie*. Praha: Fortuna, 2008. ISBN 978-80-7373-028-4.

MAROON, Istifan, 2012. *Syndrom vyhoření u sociálních pracovníků: teorie, praxe, kazuistiky*. Praha: Portál. ISBN 978-802-6201-809.

HAVLÍK, Radomír. *Úvod do sociologie*. Vyd. 2. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-139-0.

KANTOROVÁ, Jana et al. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-024-0.

KÁRNÍKOVÁ, Jitka. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Praha: Supro, 1969. ISBN 80-7044-485-1.

KOHOUT, Karel. *Základy obecné pedagogiky*. Praha: Vysoká škola J. A. Komenského, 2002. ISBN 80-7048-043-2.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1499-3.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

PRŮCHA, Jan. *Učitel*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-621-7.

PRŮCHA, Jan. *Učitel – současné poznatky o profesi*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-621-7.

ŠIMONÍK, Oldřich. *Začínající učitel*. Brno: Masarykova univerzita, 1994. ISBN 80-210-0944-6.

STOCK, Christian. *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3553-5.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie. Příručka pro studenty*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-923-2.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 6. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3133-9.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3357-9.

VAŠUTOVÁ, Jaroslava. *Být učitelem*. Vyd. 2. Praha: Univerzita Karlova, 2009. ISBN 978-80-7290-3252.

HRABAL, Vladimír, František MAN a Isabella PAVELKOVÁ. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN 80-04-23487-9.

internetové zdroje

Národní zpráva Mezinárodní šetření TALIS 2018 [online]. Česká školní inspekce, 2019 [cit. 2020-07-07]. Dostupné z: https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezin%C3%A1rodn%C3%AD%20%C5%A1et%C5%99en%C3%AD/Narodni-zprava-z-setreni-TALIS-2018_web.pdf

Odbor statistiky, analýz a rozvoje eEducaion. *VŠ – absolventi podle formy studia a typu studijního programu – podle zřizovatele a skupiny studijních programů.* [online]. 2017 [cit. 2020-06-12]. Dostupné z: https://dsia.msmt.cz//vystupy/vu_vs_f4.html

Prestiž povolání v ČR [online]. 2016 [cit. 2020-06-18]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/03/cvvm-novinarska-prestiz-stale-klesa/>

ZELINKOVÁ, Anna. *Motivace studentů pedagogických fakult k volbě učitelské profese.* [online]. Aula, 2014 [cit. 2020-06-16]. Dostupné z: https://www.csvs.cz/wp-content/uploads/2019/01/AULA_02_2014_ZE_3_24.pdf

SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Tabulka 1: Podíl absolventů pedagogických oborů	17
Tabulka 2: Poměr mužů a žen ve školním roce 2016/2017	24
Tabulka 3: Pohlaví respondentů	27
Tabulka 4: Věk respondentů	27
Tabulka 5: Vzdělání respondentů	28
Tabulka 6: Vzdělání rodičů respondentů	29
Tabulka 7: Druh povolání rodičů respondentů	30
Tabulka 8: Povolání respondentů	31
Tabulka 9: Ten, kdo ovlivnil respondenty při rozhodování	32
Tabulka 10: Motiv pro volbu studia na pedagogické fakultě	33
Tabulka 11: Síla motivů, které vedou respondenty k učitelskému povolání.....	34
Tabulka 12: Výhody pedagogické profese	36
Tabulka 13: Nevýhody pedagogické profese	37
Tabulka 14: Síla motivů, které odrazují respondenty od učitelského povolání	38
Tabulka 15: Plán respondentů věnovat se učitelství po skončení studia.....	40
Tabulka 16: Která povolání jsou prestižnější než povolání učitele.....	40
Tabulka 17: Která povolání jsou náročnější než povolání učitele.....	41
Tabulka 18: Kdy se objevil zájem o učitelské povolání	42
Obrázek 1: Maslowova pyramida potřeb	19
Graf 1: Podíl českých učitelů, kteří měli v rámci svého formálního vzdělávání zahrnuté následující oblasti a kteří se cítili dobře či velmi dobře připraveni na výuku v těchto oblastech.....	13
Graf 2: Pohlaví respondentů	27
Graf 3: Věk respondentů.....	28
Graf 4: Vzdělání respondentů	28
Graf 5: Vzdělání rodičů respondentů - otec	29
Graf 6: Vzdělání rodičů respondentů - matka	29

Graf 7: Druh povolání rodičů - otec	30
Graf 8: Druh povolání rodičů - matka	31
Graf 9: Povolání respondentů.....	32
Graf 10: Ten, kdo ovlivnil respondenty při rozhodování	33
Graf 11: Motiv pro volbu studia na pedagogické fakultě	33
Graf 12: Síla motivů, které vedou respondenty k učitelskému povolání	35
Graf 13: Výhody pedagogické profese.....	36
Graf 14: Nevýhody pedagogické profese.....	37
Graf 15: Síla motivů, které odrazují respondenty od učitelského povolání	39
Graf 16: Plán respondentů věnovat se učitelství po skončení studia.....	40
Graf 17: Která povolání jsou prestižnější než povolání učitele.....	41
Graf 18: Která povolání jsou náročnější než povolání učitele	42
Graf 19: Kdy se objevil zájem o učitelské povolání.....	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku

Příloha 1: Vzor dotazníku

1. Uveďte vaše pohlaví
  - a. žena
  - b. muž

2. Uveďte věk v době studia 3. ročníku oboru Učitelství odborných předmětů
  - a. 22-26
  - b. 27-32
  - c. 33 a více

3. Jaké nejvyšší vzdělání jste dosáhli v době absolvování 3. ročníku oboru Učitelství odborných předmětů?
  - a. Středoškolské s maturitou
  - b. Vyšší odborné
  - c. Vysokoškolské bakalářské
  - d. Vysokoškolské magisterské

4. Jaké nejvyšší vzdělání dosáhli Vaši rodiče?

otec

- a. základní
- b. středoškolské
- c. vysokoškolské

matka

- a. základní
- b. středoškolské
- c. vysokoškolské

5. Jaké povolání vykonávají Vaše rodiče?

otec

- a. učitel
- b. lékař
- c. pracovník ve státní správě
- d. OSVČ
- e. ekonom
- f. manager
- g. právník
- h. dělník
- i. jiná profese
- j. nepracuje

matka

- a. učitelka
- b. lékařka
- c. pracovnice ve státní správě
- d. OSVČ
- e. ekonomka
- f. managerka
- g. právníčka
- h. dělnice
- i. jiná profese
- j. nepracuje

6. Jaké povolání vykonáváte, případně jste student?
- Student
  - Učitel
  - Jiný pedagogický pracovník
  - Jiné povolání – prosím specifikovat .....
7. Kdo Vás nejvíce ovlivnil při volbě dálkového studia na PF? (zaškrtnout 1 variantu)
- rodiče
  - prarodiče
  - sourozenec
  - učitel
  - kamarád
  - zaměstnavatel
  - někdo jiný
  - nikdo mě neovlivnil, bylo to jen mé rozhodnutí
8. Jaký byl Váš nejsilnější motiv pro volbu studia na pedagogické fakultě? (zaškrtnout 1 variantu)
- příprava na učitelskou profesi (zájem pracovat s dětmi, mládeží, možnost formovat je a předávat jim zkušenosti)
  - získání vysokoškolského titulu
  - nedostal/a jsem se na jinou VŠ
  - nutnost na základě požadavků zaměstnavatele
  - rozšíření si vzdělání
9. V následující části ohodnoťte sílu motivů, které Vás vedou k učitelskému povolání. K dispozici je 6 stupňů hodnocení. (1 – žádný význam; 2 – malý význam; 3 – průměrný význam; 4 – velký význam; 5 – rozhodující význam; N – nevím, nechci odpovídat)
- práce s dětmi
  - zájem o konkrétní obor
  - možnost uplatnit své schopnosti
  - učitelské povolání je užitečné pro společnost
  - možnost kulturního vyžití
  - možnost řídit druhé
  - možnost formovat mladou generaci
  - pracovní doba
  - prázdniny

10. Jaké jsou podle Vás výhody pedagogické profese v dnešní době? (zaškrtnout 1 variantu)

- a. práce s dětmi, mládeží
- b. společenský významnost učitelského povolání
- c. učitelské povolání poskytuje možnost řídit a organizovat druhé
- d. možnost uplatnit své schopnosti, předávat zkušenosti
- e. pracovní doba (práce ve všední dny, prázdniny)
- f. stálý příjem
- g. možnost stálého sebevzdělávání
- h. možnost zpětné vazby, interakce s žáky

11. Jaké jsou podle Vás nevýhody pedagogické profese v dnešní době? (zaškrtnout 1 variantu)

- a. nevhodné chování žáků
- b. nezájem žáků o učivo
- c. špatná spolupráce s rodiči
- d. duševní a fyzicky náročná práce
- e. nutnost stálé domácí přípravy a sebevzdělávání
- f. nízká společenská prestiž učitelské profese
- g. nízké finanční ohodnocení
- h. feminizace školství

12. V následující části ohodnoťte sílu motivů, které Vás odrazují od učitelského povolání. K dispozici je 6 stupňů hodnocení. (1 – žádný význam; 2 – malý význam; 3 – průměrný význam; 4 – velký význam; 5 – rozhodující význam; N – nevím, nechci odpovídat)

- a. malá prestiž učitelského povolání
- b. finanční ohodnocení učitele
- c. nutnost neustále se vzdělávat
- d. nezájem žáků o vzdělání
- e. neukázněnost a agresivita žáků
- f. monotónnost při dlouhodobém opakování látky
- g. odpovědnost za žáky a s tím spojené riziko
- h. práce mimo vyučování (přípravy, opravy testů, apod.)
- i. malá možnost kariérního růstu
- j. malá viditelnost výsledků práce

13. Chtěli byste po skončení studia na PF vykonávat učitelskou profesi? (zaškrtnout 1 variantu)

- a. učitelskou profesi již vykonávám
- b. ano
- c. ne
- d. pouze na částečný úvazek

14. V následujícím výčtu označte všechna povolání, která považujete za prestižnější než povolání učitele. (možnost více odpovědí)

- a. lékař
- b. herec
- c. právník
- d. politik
- e. vědec
- f. zdravotní sestra
- g. ekonom
- h. manager
- i. spisovatel

15. V následujícím výčtu označte všechna povolání, která považujete za náročnější než povolání učitele.

- a. lékař
- b. herec
- c. právník
- d. politik
- e. vědec
- f. zdravotní sestra
- g. ekonom
- h. manager
- i. spisovatel

16. Kdy se u Vás objevil zájem o učitelské povolání? (zaškrtnout 1 variantu)

- a. v dětství
- b. v 6. až 9. ročníku základní školy
- c. na střední škole
- d. na vysoké škole
- e. po nástupu do jiného zaměstnání než pedagogické
- f. jindy – upřesněte .....